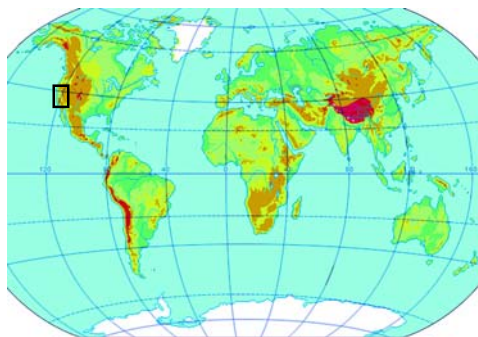

Rezerwat Przyrodniczy Lower Klamath znajduje się w północnej Kalifornii i zajmuje powierzchnię 187,6 km², z czego 56% stanowią słodkowodne mokradła. Założono go w 1908 r. jako pierwszy rezerwat chroniący ptactwo wodne w Stanach Zjednoczonych.

Rezerwat Przyrodniczy Lower Klamath w Kalifornii

W granicach parku znajdują się zarówno rozlewiska rzeczne, mokradła, tereny wyżynne, jak i też użytki rolne (28% powierzchni rezerwatu), uprawiane przede wszystkim w celu zapewnienia pożywienia wędrownemu ptactwu. W pobliżu parku rozciąga się pasmo Gór Kaskadowych, których jednym z najwyższych szczytów, a zarazem czynnym wulkanem jest Mount Shasta, wznoszący się na wysokość 4316 m n.p.m. Niestety, współczesne nam mokradła rzeki Klamath to jedynie ok. 20% naturalnych bagien, jakie niegdyś tutaj istniały. W roku 1905 amerykański urząd ds. melioracji zainicjował wielki projekt przekształcenia podmokłej doliny Klamath w tereny rolnicze. Stopniowo osuszano i zagospodarowywano kolejne bagna, rozwijało się osadnictwo, aż w końcu przekształcono 80%

Krajin

z istniejących pierwotnie 74 000 hektarów mokradeł. Niegdyś przylatywało tu każdej jesieni ponad 6 milionów ptaków wędrownych, a obecnie niewiele ponad milion. Rolnicze wykorzystanie mokradeł wywołało jeszcze inne niekorzystne zjawisko, a mianowicie zanieczyszczenie wód powierzchniowych substancjami pokarmowymi (związkami azotu i fosforu) zawartymi w nawozach sztucznych oraz związkami chemicznymi pochodzącymi z oprysku upraw.

Mokradła Klamath – ptasi raj

Pomimo negatywnych zjawisk zachodzących na terenie parku, obfitość występujących tu ptaków jest wręcz niewyobrażalna. Rezerwat Lower Klamath wraz z pobliskimi parkami Tule Lake, Clear Lake, Upper Klamath oraz Klamath Marsh tworzą rozległy obszar chronionej przyrody, do którego każdej wiosny i jesieni zlatują setki tysięcy dzikich gęsi, kaczek, łabędzi oraz innych ptaków wędrownych. Jest to jedna z największych koncentracji ptaków w całych Stanach Zjednoczonych, wśród których aż 25 gatunków znajduje

się na liście ptaków zagrożonych wyginięciem. Chociaż większość z przylatujących tu ptasich wędrowców traktuje park tylko i wyłącznie, jako przystanek oraz miejsce odpoczynku przed dalszą migracją, niemniej jednak z obecnych 263 gatunków ptaków wiele pozostaje w parku

w sezonie lęgowym, zakłada tu gniazda oraz wychowuje młode. Ocenia się, że każdego roku na terenie Rezerwatu Przyrodniczego Lower Klamath przychodzi na świat ok. 45 000 dzikich kaczek, 2600 bernikli kanadyjskich oraz tysiące ptaków wodnych, takich jak kormorany, perkozy, czaple, żurawie czy pelikany (w sumie rodzi się nawet do 60 000 ptaków wędrownych). Na terenie parku istnieje

Bielik amerykański. (Fot. Steve Hillebrand, USFWS)

W parku zatrzymują się setki tysięcy wędrownych ptaków. (Fot. Tupper Ansel. Blake, USFWS)

jedną z trzech ostatnich kolonii lęgowych pelikanów dzioborogich w zachodnich Stanach Zjednoczonych.

Pierwsi ptasi przybysze pojawiają się w parku już w lutym, ale najczęściej ptaków przebywa tutaj zawsze w marcu. W kwietniu oraz w maju przylatują ptaki śpiewające, wodne oraz błotne (od 20 000 do nawet 100 000 osobników), dzięki czemu park tętni życiem. O tej porze roku ptaki wędrują na północ kontynentu, w kierunku Alaski oraz północno-zachodniej Kanady, gdzie w tamtejszych parkach narodowych i rezerwatach (np. Noatak, Yukon Delta, Innoko) będą latem zakładać gniazda. Gdy mija wiosna w parku pozostają tylko te ptaki, które zdecydowały się założyć tu gniazdo i odchowac potomstwo. Najwięcej piskląt przychodzi na świat od czerwca do sierpnia.

Wraz z nadejściem końca lata rozpoczyna się okres jesiennych migracji. Na

Mount Shasta ma 4316 m n.p.m. (Fot. Lyn Topinka, USGS)

micznych niż np. w rybach, które są jego podstawowym pokarmem. Samica bielika ma 88-94 cm długości, rozpiętość skrzydeł 200-228 cm i jest trochę większa od samca, który ma 76-86 cm długości oraz rozpiętość skrzydeł rzędu 182-215 cm. Bieliki ważą od 4,7 (samiec) do 6,5 kg (samica) i żyją na wolności przeciętnie 15-20 lat. Zamieszkują tereny zawsze w pobliżu rzek, jezior lub wybrzeży.

Białogłowy bielik jest doskonałym łowcą, a jego dieta jest bardzo urozma-

nać do ładu, jednak, gdy brzeg jest daleko może mu nie wystarczyć sił lub wcześniej przemoknie i wychodzi swój organizm. Gdy bieliki połączą się w parę, pozostają sobie wierne aż do śmierci jednego z partnerów, a pozostały przy życiu ptak nie łączy się już nigdy w nowy związek. W czasie godów orły wykonują efektowne rytuały: czepiają się szponami i tak połączeni koziołkują w dół.

Gniazdo bieliki budują na wielkich drzewach w pobliżu rzek lub wybrzeża. Zazwyczaj ma ono ok. 1,5 metra średnicy. Często używają tego samego gniazda przez kilka lat, poprawiając je co roku, przez co widywano gniazda o średnicy ponad 2,7 m i wadze 2 ton. Nawet jeżeli gniazdo spadnie, para orłów jest w stanie odbudować je w przeciągu 5 tygodni. Ptaki te nie każdego roku przystępują do godów, czasami instynktownie wyczuwając niesprzyjające warunki np. niedobór pokarmu, brak dobrego miejsca na gniazdo, osłabienie chorobami itp.

Rezerwat Lower Klamath jest jednym z największych zimowisk tych pięknych ptaków, dla których środowisko nadrzecznych mokradeł i rozlewisk, ale przede wszystkim obfitość ptactwa i ryb,

początku września, jako pierwsze przylatują do parku gęsi białoczelne oraz rzeźnice, ale największa liczba ptaków (ponad milion sztuk) występuje tutaj na przełomie września i października. Większość z nich opuści rezerwat najdalej z końcem listopada, zmierzając w kierunku Zatoki Meksykańskiej, Ameryki Środkowej, a nawet Południowej. Jednak niektóre gatunki pozostają w rezerwacie na zimę, np. rokrocznie w parku zimuje 30 000 łabędzi czarnodziobych oraz ponad 500 bielików amerykańskich. Spośród występujących tu pozostałych ptaków wymienić można takie gatunki jak: orzeł przedni, urubu różowogłowy, błotniak zbożowy, myszół antylski, myszół włochaty, sokół wędrowny, rybołów, pustulka amerykańska, bernikla kanadyjska, śnieżycyca duża, krakwa, cynamonka, główienka długodzioba, karolinka, rybitwa czarna, zausznik, nur pacyficzny i czapla modra. Park zamieszkują również ssaki, m.in. niedźwiedź czarny (baribal), mulak, antylopa widloroga, lew górski (kuguar), kojot, lis wirginijski, żbik, szop, susel kalifornijski oraz 8 gatunków węży, m.in. grzechotnik teksański.

Białogłowy orzeł

Bielik amerykański (*Haliaeetus leucocephalus*) to potężny ptak drapieżny występujący tylko w Ameryce Północnej, od jej północnych krańców (Alaska, Kanada) aż po Meksyk. Cała populacja szacowana jest na 70 000 orłów, z czego połowa żyje na Alasce. Ptak ten jest bardzo rzadki na wschodzie Stanów Zjednoczonych, głównie ze względu na zanieczyszczenie środowiska naturalnego. Jako drapieżnik znajduje się na szczycie łańcucha pokarmowego, więc w jego organizmie gromadzą się znacznie większe ilości związków che-

Rozlewiska i mokradła dolnej Klamath. (Fot. R. S. Cole, USFWS)

icona: poluje na małe ssaki, ptaki, ryby, żywi się padliną, a także porywa innym zwierzętom (wydrom, ptakom) upolowaną wcześniej zdobycz. Jego rewir myśliwski, w zależności od dostępności pokarmu zajmuje powierzchnię od 700 do 4000 ha. Dorosły ptak potrafi zjeść prawie 0,5 kg ryb w ciągu 4 minut oraz unieść ofiarę ważącą do 1,9 kg. Gdy zobaczy płynącą rybę, zbliża się do niej, lecąc nisko nad taflą wody i w ostatniej chwili atakuje szybkim chwytym szponów. Zdarza się, że bieliki upolują zbyt dużą rybę i zostają wciągnięte w głąb wody. Dzieje się tak nie dlatego, że ptaki te nie mogą odzyskać się od swojej ofiary (swoją żelazną uchwyt potrafią rozluźnić w każdej chwili), ale po prostu z głodu nie chcą puścić upolowanej zdobyczy. Jeżeli brzeg znajduje się blisko bielika, machając skrzydłami, potrafi dopty-

to idealne warunki do przeżycia. Każdego roku, w listopadzie bieliki przylatują tutaj z Alaski oraz północno-zachodniej Kanady, by ostatecznie w liczbie od 500 do 1000 osobników spędzić całą zimę w dolinie rzeki Klamath. Za dnia polują na ryby lub ptactwo wodne, a wieczorem szukają schronienia wśród konarów potężnych drzew iglastych, takich jak: sosna żółta, cedrzyńec kalifornijski, daglezya zielona czy jodła jednobarwna, porastających zbocza gór. Grube i widoczne z daleka konary pozwalają na łatwe lądowanie i wzbijanie się w powietrze, a rozłożyste korony drzew chronią bieliki przed przenikliwymi wiatrami wiejącymi tu w czasie zimy.

SEBASTIAN BIELAK

Zdjęcia zostały udostępnione dzięki uprzejmości U. S. Fish and Wildlife Service oraz U. S. Geological Survey/Casades Volcano Observatory.